

Nr 15

Utlåtande i anledning av väckta motioner dels om vissa föreskrifter för gångtrafikanter, dels angående föreskrift att barn i grupp skall gå på vägens högra sida.

Tredje lagutskottet har behandlat följande inom riksdagen väckta och till lagutskott hänvisade motioner, nämligen

a) nr 346 i första kammaren av herr *Lundström m. fl.* och nr 398 i andra kammaren av herrar *Löfroth* och *Larsson* i Umeå, i vilka motioner, som är likalydande, hemställes »att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t begär en sådan justering av vägtrafikförordningens § 60, att gångtrafikanter får skyldighet att färdas på vägens högra sida respektive att bära reflexer eller annat skydd vid färd under mörker där tillfredsställande belysning saknas», samt

b) nr 347 i första kammaren av herr *Lundström m. fl.* och nr 397 i andra kammaren av herr *Larsson* i Umeå *m. fl.*, i vilka motioner, som ävenledes är likalydande, yrkas »att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte hemställa om en sådan förändring av vägtrafikförordningen § 60 mom. 4, att däri utsägs att barn i trupp skall färdas på vägens högra sida, om särskild gångbana ej finnes».

Beträffande grunderna för motionsyrkandena får utskottet, i den mån redogörelse ej lämnas nedan, hänvisa till motionerna I:346 och I:347.

Gällande bestämmelser m. m.

Vägtrafikförordningen den 28 september 1951 (VTF) innehåller i 60 § särskilda bestämmelser för gående. Enligt 1 mom. skall sålunda gående, där så påkallas för undvikande av fara eller olägenhet för annan trafik, iakttaga följande:

a) Om gångbana finnes, skall denna användas. Är gångbana anordnad på vägs båda sidor, skall företrädesvis den högra gångbanan användas.

b) Finnes cykelbana men ej gångbana, skall cykelbanan användas. Företrädesvis skall därvid begagnas den del av cykelbanan, som ligger längst från körbanan.

c) Finnes ej gångbana eller cykelbana, skall yttersta delen av vägen begagnas, företrädesvis den på högra sidan.

d) Körbana skall passeras på särskilt markerat övergångsställe för gående, där sådant finnes. I övrigt skall passerande av körbana ske tvärs över denna och företrädesvis i anslutning till vägkorsning.

Det åligger vidare gående att iakttaga särskild försiktighet vid beträdande av körbana (2 mom. första stycket). Gående får ej genom att onödigtvis uppehålla sig på körbana hindra eller störa trafiken (2 mom. andra stycket). Motorväg får ej nyttjas för gångtrafik (2 mom. tredje stycket). Den som under mörker färdas gående på väg, varest tillfredsställande belysning ej är anordnad och särskild gångbana ej finnes, bör vara försedd med tänd lykta eller reflexanordningar eller ock bära klädesplagg, som vid belysning skarpt avtecknar sig mot omgivningen (2 mom. sista stycket).

I 3 mom. lämnas föreskrifter för gående med börda, som på grund av sin storlek eller osnygghet är till olägenhet för annan, som färdas på gång- eller cykelbana.

I 4 mom. föreskrives att marscherande trupp eller procession, där så lämpligen kan ske, skall använda körbana och därvid såvitt möjligt färdas på dennas vänstra del. Procession av barn med högst två i bredd bör dock använda gångbana, där sådan finnes.

Bestämmelser om skidåkare lämnas i 5 mom.

Slutligen må anmärkas att enligt 6 mom. gående bör sinsemellan väja till vänster.

I den mån stadgandena utsäger, att de av den gående *skall* iakttagas, är de av tvingande natur. Överträdelse av 2 mom. tredje stycket och 3 mom. straffbelägges i 67 § andra stycket VTF. Åsidosättande av föreskrifterna i 1 mom., 2 mom. första och andra styckena samt 4 mom. första punkten och 5 mom. medför däremot icke straff i annat fall än då detta följer av stadgandena i 1 § trafikbrottslagen om vårdslöshet i trafik eller i 2 § samma lag om onödigt och väsentligt hindrande av trafik på väg. Rekommendationerna i 2 mom. sista stycket, 4 mom. sista punkten och 6 mom. är således icke förenade med straffsanktion.

Frågornas tidigare behandling

Bestämmelserna i 60 § VTF har icke närmare kommenterats vid förarbetena till förordningen. Vissa stadganden, bl. a. i 1 mom., innebär emellertid en skärpning i förhållande till äldre bestämmelser, som endast innefattade rekommendationer. Beträffande 60 § 2 mom. sista stycket, som infördes genom förordning den 9 december 1960 på initiativ av 1960 års riksdag, samt 60 § 4 mom. sista punkten må vidare anföras följande.

a) 60 § 2 mom. sista stycket VTF

1953 års trafiksäkerhetsutredning framhöll i sitt år 1954 avlämnade betänkande, att fotgängare är den grupp av trafikanter, som drabbas hårdast av påkörningsolyckor. Enligt utredningens mening var det lämpligast, att fotgängarna mera allmänt bar med sig varningslykta eller begagnade något

reflekterande märke på sin klädsel. Utredningen föreslog därför, att 60 § VTF skulle tillföras ett nytt stycke av huvudsakligen rådgivande karaktär och av innehåll, att gående, som använde cykelbana eller körbana, borde bära en tänd lykta eller vara försedd med armbindel, skärp eller annan anordning av reflekterande material eller ock bära något ljust klädesplagg eller tygstycke eller vidtaga annan liknande åtgärd för att bli bättre synlig för andra trafikanter. Utredningen hemställde vidare, att Nationalföreningen för trafiksäkerhetens främjande (NTF) måtte anmodas att upptaga spörsmålen om bättre säkerhet för fotgängare under mörker till behandling. Utredningen ansåg också, att föreskriften om att fotgängare, då gång- eller cykelbana saknas, skall begagna yttersta delen av vägen, företrädesvis den på högra sidan, skulle ändras så till vida att ordet »företrädesvis» utgick.

Vid *remissbehandlingen* av utredningens betänkande framfördes från flera håll tvivel på de sålunda föreslagna bestämmelsernas ändamålsenlighet. Å andra sidan framfördes flera förslag i skärpande riktning.

I åtskilliga yttranden uttalades tvekan om lämpligheten av att belasta VTF med bestämmelser av blott rådgivande karaktär. En remissinstans fann att uppgiften att bibringa fotgängare insikt i hithörande ämnen bäst fullgöres genom propaganda. I några yttranden påyrkades att den föreslagna bestämmelsen om att gående bör medföra tänd lykta eller vara försedd med anordning av reflekterande material eller bära ljust klädesplagg eller tygstycke skulle omformuleras så att det klart framgick att dylik anordning skulle medföras av varje gående. Ett antal remissinstanser ifrågasatte om icke skyldigheten för fotgängare att gå på vägens högra sida borde i viss omfattning straffsanktioneras.

I *proposition nr 172 år 1955* förklarade föredragande departementschefen att de föreslagna bestämmelserna, som ej var förenade med någon straffsanktion, inte hade sin plats i VTF. Departementschefen fann det där emot vara en angelägen uppgift för myndigheter och sammanslutningar, som sysslade med trafiksäkerhetsfrågor, att bibringa allmänheten insikt om den verkliga omfattningen av de faror, som är förenade med underlåtenhet att iakttaga de av utredningen förordade försiktighetsmått.

I anledning av propositionen väcktes i riksdagen *motionerna I:506* och *II:626*, i vilka hemställdes att Kungl. Maj:t måtte ta initiativet till att en upplysningskampanj anordnades i syfte att redovisa riskerna för fotgängare i mörker och att visa på de skyddsmöjligheter som erbjuder sig i form av reflekterande material.

Andra lagutskottet yttrade i sitt av riksdagen godkända utlåtande, nr 34, över propositionen och de i ämnet väckta motionerna, att utskottet ansåg en i nämnda motioner efterlyst upplysningskampanj lämpligen böra anförtros åt Nationalföreningen för trafiksäkerhetens främjande, men att utskottet ej fann det nödvändigt att hemställa, att Kungl. Maj:t tog initiativ till en sådan kampanj.

I *propositionen nr 69 till 1958 års A-riksdag* framlades förslag till ändringar i VTF m. m. I anledning av propositionen väcktes de likalydande *motionerna I:341 och II:433*, i vilka föreslogs införande i VTF av en bestämmelse av huvudsakligen rådgivande karaktär och av innehåll, att gående som använder cykelbana eller körbana borde bära tänd lykta eller vara försedd med armbindel, skärp eller annan anordning av reflekterande material eller ock bära något ljust klädesplagg eller tygstycke eller vidtagna annan liknande åtgärd för att bli bättre synlig för andra trafikanter.

Andra lagutskottet, som behandlade propositionen och motionerna i sitt utlåtande nr 20, fann sig icke kunna tillstyrka motionerna och anförde.

Detta utskottets ställningstagande innebär dock icke på något sätt att utskottet skulle anse att sådana åtgärder från fotgängarnas sida, som motionärerna avser, icke skulle vara välmotiverade och till gagn för trafiksäkerheten. Tvärtom vill utskottet kraftigt understryka angelägenheten av att gående på olika sätt underlättar för andra trafikanter att upptäcka dem under mörker. Utskottet vill också uttala sin uppskattning av det intresse för dessa problem som under senare tid ådagalagts av bland andra klädesfabrikanter, inte minst fabrikanter av barnkläder. Utskottet anser det dock icke lämpligt att i vägtrafikförordningen intaga bestämmelser av den karaktär som föreslagits. Problemet bör i stället lösas genom propaganda och upplysning.

I de vid 1960 års riksdag väckta fristående *motionerna I:459 och II:572* konstaterades att mörkerolyckorna varje år kräver ett stort antal offer bland de gående. Det erinrades om att man för att minska dessa olycksrisker bedriver propaganda i syfte att förmå fotgängarna att på mörk väg vara försedda med lykta eller reflexer. Enligt motionärerna skulle en rekommenderande bestämmelse i vägtrafikförordningen av sådan innebörd avsevärt stödja och effektivisera den fortsatta propagandan. I anledning därav föreslogs i motionerna att det i VTF skulle intagas en föreskrift av innehåll att på väg utan belysning och utan gångbana gående efter mörkrets inbrott borde vara utrustad med lykta eller på kläderna på lämpligt sätt fastsatta reflexanordningar.

Vid *remissbehandling* av motionerna yppades delade meningar angående det sålunda framlagda förslaget. *Statens trafiksäkerhetsråd* ansåg, att en rekommendation av förslaget innehåll skulle bli utan betydelse för trafiksäkerhetspropagandan. Ett betydligt verksammare medel för upplysningsverksamheten borde enligt rådets mening vara siffror, som klart visade de risker, som är förenade med att utan lykta eller reflexanordningar gå längs en väg under mörker. *Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen* ansåg, att eftersom det redan fanns föreskrift med innebörd av rekommendation i avsnittet beträffande gående i VTF, nämligen avseende sättet för fotgängare att sinsemellan väja, några principiella betänkligheter inte behövde föreligga mot motionärernas förslag. Då upplysningsarbetet för ökad trafiksäkerhet otvivelaktigt skulle stödjas genom förslaget, tillstyrkte styrelsen bifall till det samma. *Motororganisationernas samarbetsdelegation* ansåg syftet med för-

slaget behjärtansvärt men ställde sig tveksam till att en bestämmelse av föreslagen innebörd infördes i VTF, eftersom efterlevnaden av densamma inte skulle kunna övervakas. Enligt delegationen borde i stället ökad propaganda tillgripas för att förmå gående att i mörker utrusta sig med lykta eller reflexanordning.

I sitt utlåtande nr 63 år 1960 konstaterade *andra lagutskottet* till en början att liknande frågor tidigare övervägts av statsmakterna, varvid uttalats att bestämmelser av föreslaget innehåll icke hade sin plats i VTF, när de ej var förenade med någon straffsanktion, samt att problemet i stället borde lösas genom propaganda och upplysning. Utskottet fortsatte.

De åtgärder från de gåendes sida som motionärerna avser skulle utan tvivel i väsentlig mån vara till gagn för trafiksäkerheten. Det är därför en angelägen uppgift att upplysa fotgängarna om de risker, som är förenade med att utan lykta eller reflexanordning gå längs en väg under mörker samt om de medel som står dem till buds för att skydda sig för dylika risker. Utskottet vill i detta sammanhang med tillfredsställelse konstatera, att intensiv upplysning och propaganda förts i dessa avseenden, i synnerhet från Nationalföreningen för trafiksäkerhetens främjande. Enligt utskottets mening skulle emellertid de organisationer, som bedriver sådan verksamhet, otvivelaktigt stödjas i sitt arbete om en bestämmelse av det slag motionärerna förordat intages i författningen. Att som skäl häremot anföra att en icke straffsanktionerad bestämmelse ej bör införas i vägtrafikförordningen är icke bärande, när förordningen redan nu innehåller bestämmelser av enbart rådgivande karaktär, t. ex. föreskrifter att gående sinsemellan bör väja åt vänster. Utskottet tillstyrker därför bifall till motionerna i denna del.

Utskottet hemställde att riksdagen i anledning av motionerna måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t som sin mening giva till känna vad utskottet sålunda anfört om gående i mörker. Riksdagen biföll utskottets hemställan.

Enligt en vid utlåtandet fogad *reservation* borde motionerna i förevarande del icke föranleda någon riksdagens åtgärd. Reservanternas anslöt sig till majoritetens motivering, såvitt avsåg de föreslagna bestämmelsernas betydelse för trafiksäkerheten och vikten av upplysnings- och propagandaverksamhet. Det följande avsnittet borde emellertid enligt reservationen haft följande lydelse.

Enligt utskottets mening är det emellertid tveksamt, om en bestämmelse av det slag motionärerna förordat bör intagas i författningen, innan man gjort helt klart för sig vilka konsekvenser den kan få ur straffrättslig och skadeståndsrättslig synpunkt. Härtill kommer att det måste bli synnerligen svårt att i praxis dels ge en rimlig tolkning av ifrågavarande bestämmelse och dels kontrollera efterlevnaden av densamma. Enligt utskottets uppfattning bör man i stället såsom tidigare söka nå motionernas syfte genom intensiv upplysning och propaganda.

I *Statistisk årsbok för Sverige 1963* lämnas bl. a. följande uppgifter om personer som skadats vid vägtrafikolyckor 1953—1962 (s. 167).

År	Summa dödade eller skadade	Därav fotgängare
1953	15 954	2 567
1954	17 905	2 744
1955	18 952	3 015
1956	20 109	3 074
1957	20 880	3 245
1958	21 800	3 206
1959	22 475	3 194
1960	22 572	3 255
1961	23 981	3 298
1962	22 553	3 401

I *motionen II:134 vid 1961 års riksdag* hemställdes om riksdagens uttalande att som ett led i strävandena att bekämpa mörkerolyckorna i trafiken vägbanorna vid ut- och infarter till städer och tätorter måtte i ökad utsträckning förses med särskilda gångbanor. *Statens trafiksäkerhetsråd* anförde i remissyttrande över motionen bl. a. följande.

Som ett viktigt led i trafiksäkerhetsforskningen ingår undersökningar till klarläggande av olycksorsakerna. — — — Av ett nyligen på trafiksäkerhetsrådets uppdrag utfört arbete — Index för vägtrafikolyckor, del IV — som utgör ett detaljstudium av olyckstyper utom tätbebyggt område kan utläsas, att av samtliga de fotgängarolyckor som inträffat utom tätbebyggt område och i vilka motorfordon varit inblandade ca 25 % avsett fall, där fotgängaren gått *längs* vägen, under det att ca 60 % av hela antalet av dessa olyckor avsett fall där vederbörande *korsat* körbanan.

Motionen avstyrktes av de i ärendet hörda remissinstanserna under hänvisning bl. a. till de kostnader som ett tillmötesgående av motionärens önskemål skulle medföra. På statsutskottets hemställan (SU 153/1961) avslög riksdagen motionen.

b) 60 § 4 mom. VTF

I en den 4 januari 1957 dagtecknad skrift hemställde *rektorn för statens polis-skola* hos chefen för kommunikationsdepartementet om sådan ändring av 60 § VTF att procession av barn skall, om gångbana eller cykelbana ej finnes, enligt huvudregeln för gående begagna yttersta delen av vägen på den högra sidan. Till stöd härför anföres i skriften bl. a. följande.

Det är synnerligen olämpligt att barn i procession, när de måste färdas på körbanan, skall hålla sig på banans vänstra sida. De kan då lättare bli påkörda bakifrån än om de håller sig på körbanans högra sida. Den i vägtrafikförordningen antagna principen att gående på väg, där gångbana eller cykelbana ej finnes, skall begagna yttersta delen av vägen på dess högra sida, bör av trafiksäkerhetsskäl gälla även när barn färdas i procession. Man bör i detta sammanhang beakta hur oberäkneliga barn på grund av sin livlighet kan vara även när de uppträder i trafiken. Barn

som går exempelvis i en skoltrupp kan plötsligt hoppa ur ledet eller knuffas ut på vägen, vilket kan få svåra trafikolyckor till följd särskilt om truppen förflyttar sig på vägens vänstra sida. Jämväl pedagogiska skäl talar för den nyss förordade regeln, att procession av barn skall hålla sig på vägens högra sida. Det är från denna synpunkt värdefullt att samma regel kan läras ut till barnen såväl för det fall att de går i procession som för det fall att de går enskilt.

Yttranden i ärendet avgavs av bl. a. väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, statens trafiksäkerhetsråd, statspolisintendenten, Kungl. automobilklubben och NTF. Samtliga dessa remissinstanser utom trafiksäkerhetsrådet tillstyrkte bifall till framställningen.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen anförde härvid följande.

Ur trafiksäkerhetssynpunkt är det angeläget, att barn i skolåldern lära sig att uppträda på riktigt sätt som fotgängare. För barnen torde det vara svårt att förstå meningen med vägtrafikförordningens bestämmelser att de i procession skola gå på körbanans vänstra sida men vid andra tillfällen företrädesvis begagna körbanans högra sida. Detta skapar lätt osäkerhet och tveksamhet, som kan leda till farliga situationer. Då dessutom en gående på vägens högra sida har lättare att ta sig i akt för mötande fordon än den, som befinner sig på vägens vänstra sida, att varsebliva fordon, som nalkas bakifrån på hans sida av vägen — vilket är särskilt betydelsefullt under mörker — är styrelsen överens med förslagsställaren om lämpligheten av ändring av den aktuella bestämmelsen. Därvid bör också övervägas, om icke även marscherande trupp och procession lämpligen bör använda högra delen av körbanan. Någon olägenhet torde icke vara förbunden med en sådan regel medan trafiksäkerheten otvivelaktigt skulle främjas.

Statspolisintendenten, som ansåg föreskrifterna böra få sådan innebörd att procession av barn bör använda körbanans högra sida, om gångbana saknas, och att barnen icke får gå flera än två i bredd, anförde följande.

Vid den trafikundervisning, som statspolisen bedriver i skolorna, företrädesvis på landsbygden, vilken undervisning enligt uttalande från olika håll bedömes som värdefull, försöker man lära eleverna hur viktigt det är för deras egen säkerhet att använda den högra väggkanten när de går enskilt på väg, som saknar gångbana. Härigenom komma ju barnen att möta fordonstrafiken och kunna således bättre se och undvika eventuella faror. Med den nuvarande lydelsen av 60 § 4 mom. vägtrafikförordningen måste man emellertid förklara för barnen att denna regel icke gäller när klassen eller del därav förflyttar sig på sådant sätt att det kan betraktas som procession, i vilket fall den vänstra delen av körbanan bör begagnas. Enligt erfarenhet ter det sig för de yngre barnen förvirrande med olika regler och följden torde i många fall kunna bli den, att de icke veta vilken sida av vägen, som bör begagnas i olika situationer. Även om en lärare leder en procession av barn torde denne icke kunna hålla så noggrann uppsikt över barnen att risk för olyckor elimineras om processionen går på körbanans vänstra sida.

NTF redovisade sin uppfattning sålunda.

1. Det är icke tillrådligt att låta barn marschera flera än två i bredd på väg utan gångbana. På smal väg böra barnen gå ett och ett i rad efter varandra.

2. Procession av barn, som gå i bredd på väg utan gångbana, borde tillåtas att framgå på högra delen av vägen, så att barnen äro vända mot och kunna ge akt på den närmaste strömmen av fordon i stället för att ha ryggen mot densamma.

3. Då barn färdas i marscherande trupp under mörker, vilket dock om möjligt bör undvikas, böra belysnings- eller reflexanordningar föras i processionens tät och kö.

Trafiksäkerhetsrådet fann till en början att i den mån förslaget innebar sådan ändring av bestämmelserna, att procession av barn med högst två i bredd rekommenderas att använda även befintlig cykelbana, var det väl motiverat från trafiksäkerhetssynpunkt. Trafiksäkerhetsrådet, som tillstyrkte förslaget i nu nämnda del, hemställde att framställningen i övrigt icke måtte föranleda någon åtgärd och anförde till stöd härför följande.

För en vanlig gående är det fördelaktigt att ha den mötande fordonstrafiken närmast sig och den andra fordonsströmmen så långt från sig som möjligt. Dessa fördelar för den gående är på de flesta vägar för handen även för två gående i bredd. Det kan ur trafiksäkerhetssynpunkt vidare sägas vara fördelaktigt för procession av barn med högst två i bredd att på vägar utanför de egentliga tätorterna och i samhällen med glesare trafik färdas på körbanans högra del. Ett sådant förfarande synes också vara tillåtet enligt 60 § 4 mom. vägtrafikförordningen. Enligt detta författningsrums ordalydelse torde nämligen möjlighet finnas att välja den sida, som är lämpligast ur trafiksäkerhetssynpunkt.

Processioner av barn förekommer i trafiken i de allra flesta fall i eller invid städer eller andra tätbebyggda orter med ofta ej så breda gator eller vägar och med relativt allmänt rådande tät trafik. I åtminstone de större samhällena finns trottoar eller annan gångbana, och de användes då av barnen, gående två och två i bredd. Barnen är därför inte så ofta hänvisade till körbanor med tätare trafik.

Trafiksäkerhetsrådet vill i det följande något närmare beskriva de situationer, som kan uppstå i en livlig tätortstrafik, om processioner skulle tillåtas förekomma på körbanans högra del. I detta sammanhang må erinras om, att i en ordinär procession går 4—5 personer i bredd.

Om en procession hänvisas till körbanans högra del, bör den mötande fordonstrafiken jämlikt 47 § 1 mom. andra stycket vägtrafikförordningen väja till höger. Denna fordonstrafik tvingas härvid, utom då särskilt bred väg finnes, över på den högra delen av körbanan och den kommer här att konkurrera med den mötande fordonstrafiken om utrymmet på denna del, när den andra delen är upptagen av processionen. Om vidare processionen väjer för en på den högra delen av körbanan parkerad bil, måste processionen svänga ut på den vänstra delen av körbanan och därmed råka i farlig närhet av den bakifrån kommande trafiken. Om denna trafik är mycket stark och de parkerade fordonens antal stort eller om processionen skall passera väg- eller gatukors eller andra besvärliga trafikplatser, kan ännu mer komplicerade situationer än vad nyss beskrivits uppstå.

Nu angivna svårigheter att avveckla en trafik, i vilken barnprocessioner

enligt föreliggande förslag skulle förekomma, måste innebära stora risker ur trafiksäkerhetssynpunkt. Vidare bör observeras de besvärliga problem, som, även om de inte är av särskild vikt ur trafiksäkerhetssynpunkt och inte kan tänkas uppstå så ofta, måste lösas för att avveckla enligt förevarande förslag möjliga möten på en körbana mellan procession av barn på den ena sidan och annan procession eller marscherande trupp på den andra sidan.

I föreliggande förslag har särskilt poängterats, att barnen är oberäkneliga i trafiken, att de plötsligt kan hoppa ur ledet eller knuffas ut på vägen och att dessa förhållanden kan leda till svår trafikolycka, särskilt om truppen förflyttar sig på vägens vänstra sida. Enligt trafiksäkerhetsrådets mening är denna oberäknelighet hos barnen i och för sig lika svår-bemästrad, om barnen förflyttar sig på körbanans högra del eller om de förflyttar sig på körbanans vänstra del. Det betydelsefulla i trafiksäkerhetsavseende torde vara, att de i processionen tågande barnen är under ledning och uppsikt av för ändamålet särskilt kvalificerad personal.

Nu ifrågakarande förslag har vidare motiverats ur pedagogisk synpunkt. Det har nämligen ansetts vara värdefullt att kunna lära barnen samma regel såväl för det fall de går i procession som då de går enskilt. Detta är i och för sig värt beaktande. Någon allmängiltig regel kan emellertid ett accepterade av förslaget inte skapa, då förslaget inte täcker ett barns samtliga uppträdanden i marscherande trupp eller procession. Förslaget omfattar nämligen inte sådana formationer, i vilka barn förekommer såsom ledsagare åt vuxna.

Vid sidan av nu anförda synpunkter vill trafiksäkerhetsrådet väl erkänna, att risker ur trafiksäkerhetssynpunkt kan föreligga även med den ordning, som för närvarande finns i förevarande avseende. Rådet anser emellertid, att trafikelementet procession (även marscherande trupp) är bättre inplacerat i trafiksammanhanget enligt nuvarande ordning än enligt det föreliggande förslaget. Detta trafikelement såsom det avses i förslaget är genom sin bredd och sin längd mera jämförbart med ett fordon på körbanan — t. o. m. ett skrymmande sådant — än med gående. Reglerna för dess plats på körbanan och hur det skall bete sig i trafiken bör därför också vara desamma som för nämnda fordon.

Framställningen, som i februari 1958 prövades av Kungl. Maj:t i samband med det av 1953 års trafiksäkerhetsutredning år 1957 avgivna betänkandet om trafiksäkerhet, föranledde icke någon Kungl. Maj:ts åtgärd.

Nordisk vägtrafikkommitté

Åt Nordisk vägtrafikkommitté har uppdragits att utarbeta förslag till gemensam trafiklagstiftning för Danmark, Finland, Norge och Sverige. Enligt uppgift är bl. a. bestämmelserna för gående föremål för kommitténs överväganden. Av årets riksdagsberättelse framgår att utredningsarbetet beräknas slutfört i början av år 1964.

Utskottet

I förevarande motioner yrkas vissa ändringar i vägtrafikförordningens stadgande för gående.

Enligt nuvarande bestämmelser, vilka återfinnes i 60 § vägtrafikförordningen, gäller som huvudregel jämlikt 1 mom. att gående, där så påkallas för undvikande av fara eller olägenhet för annan trafik, skall använda gångbana eller, om sådan saknas, cykelbana. Finnes ej gångbana eller cykelbana, skall yttersta delen av vägen begagnas, företrädesvis den på högra sidan. Det åligger vidare enligt 2 mom. gående att iakttaga särskild försiktighet vid beträdande av körbana. Gående får ej genom att onödigtvis uppehålla sig på körbana hindra eller störa trafiken. Medan de sålunda återgivna stagandena, i den mån däri utsåges att de skall iakttagas, är tvingande och omfattas av straffbestämmelserna i 1 och 2 §§ trafikbrottslagen, innehåller 60 § 2 mom. i sista stycket även en rekommendation beträffande gåendes färd sätt under mörker. Härutinnan föreskrives att den som under mörker går på väg, där tillfredsställande belysning ej är anordnad och gångbana saknas, bör vara försedd med tänd lykta eller reflexanordningar eller också bära klädesplagg som vid belysning skarpt avtecknar sig mot omgivningen.

I de likalydande motionerna I:346 och II:398 anföres bl. a. att, eftersom det särskilt i mörker är starkt motiverat från trafiksäkerhetssynpunkt att gående färdas på höger sida av vägen, bestämmelsen om gåendes färdriktning bör ändras så att den även härvidlag blir tvingande. Samma synpunkter gör sig enligt motionärerna gällande beträffande rekommendationen om gåendes utrustning i mörker. I sistnämnda hänseende tillkommer enligt vad i motionerna anföres att underlåtenhet att följa rekommendationen medfört dom för vårdslöshet i trafik enligt 1 § trafikbrottslagen. Motionärerna hemställer därför om sådan ändring av 60 § vägtrafikförordningen att gående blir skyldig dels att färdas på vägens högra sida och dels att vid färd under mörker bära reflexer eller annat skydd, om tillfredsställande belysning saknas.

I de likalydande motionerna I:347 och II:397 kritiseras de särskilda bestämmelserna i 60 § 4 mom. vägtrafikförordningen om gående som färdas i procession. I detta stadgande föreskrives att marscherande trupp eller procession, där så lämpligen kan ske, skall använda körbana och därvid såvitt möjligt färdas på dennas vänstra del. Procession av barn med högst två i bredd bör dock enligt författningsrummet använda gångbana, där sådan finnes. Motionärerna finner det för vanebildningens skull angeläget att barn alltid får följa huvudregeln för gångtrafik och således färdas på vägens högra sida. Jämväl trafiksäkerhetsskäl talar enligt motionärerna för en sådan ordning. I motionerna hemställes därför om sådan författningsändring att barn i trupp skall färdas på vägens högra sida, om särskild gångbana ej finnes.

Såsom utskottet i olika sammanhang understrukt, är det angeläget att alla möjligheter att förebygga trafikolyckor tillvaratages. Vad motionärerna i detta syfte föreslagit är i många hänseenden förtjänt av beaktande. Motionerna bör enligt utskottets mening emellertid ses mot bakgrund av de omfattande författningsändringar som förestår med anledning av den beslutade övergången till högertrafik och som kommer att beröra bl. a de nu aktuella bestämmelserna om gåendes trafikriktning. Vägtrafikförordningens bestämmelser för gående överses sålunda av Nordisk vägtrafikkommitté inom ramen för kommitténs uppdrag att utarbeta förslag till gemensamma nordiska trafikregler. Utskottet finner att de genom motionerna väckta frågorna om skärpning av eller ändring i trafikriktningsreglerna för gående bör bedömas i samband med spørsmålet om övriga av högertrafikreformen föranledda författningsändringar. Beträffande den i motionerna I:346 och II:398 ifrågasatta skärpningen av 60 § 2 mom. sista stycket vägtrafikförordningen vill utskottet framhålla att rekommendationen om gåendes utrustning i mörker trätt i kraft först den 1 januari 1961. Rekommendationen infördes i syfte att stödja den propagandaverksamhet som särskilt från NTF:s sida föres i syfte att upplysa fotgängarna om de risker, som är förenade med att utan lykta eller reflexanordning gå längs en väg under mörker samt om de medel som står dem till buds för att skydda sig mot dylika risker. Det är enligt utskottets mening ännu för tidigt att bedöma om bestämmelsen med sin nuvarande utformning fått avsedd verkan. Utskottet finner anledning ej föreligga att i sammanhanget ingå på frågan, huruvida underlåtenhet att följa rekommendationen i särskilt fall kan anses innefatta vårdslöshet i trafik. Ehuru utskottet således hyser sympati för de båda motionsparens syfte att öka trafiksäkerheten, anser utskottet på grund av det anförda att någon riksdagens åtgärd med anledning av de förslag som framförts i motionerna för närvarande ej är påkallad.

Utskottet får således hemställa,

att förevarande motioner, nämligen

a) I:346 och II:398 samt

b) I:347 och II:397,

icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 17 mars 1964

På tredje lagutskottets vägnar:

HANS LEVIN

Vid detta ärendes behandling har närvarit

från första kammaren: herrar Lindahl, Göran Karlsson, Ebbe Ohlson, Svante Kristiansson, Jonasson, Åkesson, Erik Jansson och Gunnar Petersson*;

från andra kammaren: herrar Levin, Johansson i Torp, Nyberg, fru Torbrink, herrar Johansson i Öckerö, Mattsson, Sundelin och Bengtson i Solna.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.